

Budskapet till FÖRSAMLINGEN I PERGAMON

– Den kämpande församlingen –

TEXTKOMMENTARER

Upp 2:12 B2000: Och skriv till ängeln för församlingen i Pergamon: Så säger han som har det skarpa, tveeggade svärdet.

Pergamon, gr *Pergamos* = borg, befästning. Den politiska huvudstaden i Mindre Asien, belägen i Mysien ca 30 mil norr om Smyrna.

Och skriv. Den 5:e uppmaningen att skriva.

Till ängeln. Den 5:e ängeln.

Det skarpa, tveeggade svärdet: Uttrycket är hämtat från Upp 1:16. Svärdet var Roms symbol. Prokonsuln, som bodde i Pergamon och som härskade över Mindre Asien, hade rätt att i kejsarens namn döma till döden och att avrätta personer, som förbröt sig emot de romerska lagarna. Jesu ord om att det var han som med det tveeggade, skarpa svärdet skulle skilja sanning från lögn och skipa en rättvis dom, gav församlingen mod i sin kamp emot kejsarkulten.

SATANS TRON

2:13 Jag vet var du bor: där Satan har sin tron. Ändå håller du fast vid mitt namn och har inte förnekat din tro på mig, inte ens i de dagar när Antipas, mitt trogna vittne, dödades hos er där Satan bor.

Jag vet var du bor: Gr *katoikein* = fast boplat. Ordet för en tillfällig uppehållsort var *paroikein* och användes då Bibeln beskriver de kristna som främlingar och pilgrimer i världen. Men här används det ord som betyder att de som kristna skulle bo kvar där med ett permanent boende och trots svårigheter vara Herrens vittnen på den platsen. En kristen är kallad till att vinna seger i svårigheterna istället för att fly dem. Herren vet inte enbart adressen, han vet allt om omgivningen och de speciella förhållanden, frestelser och svårigheter vi som kristna kan bli utsatta för på en viss plats.

Där Satan har sin tron: Gr *thrones* = säte med speciell auktoritet. I Pergamon var man ivrigare avgudadyrkare än i alla andra städer i hela Mindre Asien.

Teorier om vad Satans tron syftar på:

- Att romarna hade flyttat högkvarteret för den gamla babelskulten med satansdyrkan från Babylon till Pergamon.
- Kejsarkulten, som hade sitt starkaste fäste i Pergamon, och var kejsardyrkans religiösa centrum, *neokoros*, i Mindre Asien.
- Det tronliknande Zeusaltaret.
- Asklepioskulten med ormdyrkan. Ormen är Bibelns symbol på Satan. Upp 12:9.
- Hela det koniskt formade berget, översållat med hednatempel, reste sig som en tron över den övriga delen av staden, och kunde därav fått namnet Satans tron.

I Pergamon hade Satan genom avguderiet sitt starkaste fäste i sin kamp mot Gud på aposteln Johannes tid. Även idag finns det många länder och platser med dyrkan av

andar, som blir en direkt ingång för onda andars påverkan med åtföljande förmörkelse av sinnet (2 Kor 4:4) och som gör dem svårintagliga för evangeliet. Satan "tronar" det vill säga får makt över de människor som tillbeder avgudar och andar.

Ändå håller du fast vid mitt namn: Herren räknar det som en merit när man har mod att bekänna hans namn i en svår och gudsfiendtlig miljö.

Och har inte förnekat din tro på mig: Ordet förnekat är en *aorist* i grekiskan, vilket pekar på något som hänt och avslutats i det förgångna. Det visar att det funnits speciella kristider för församlingen av förföljelser som de kristna hade genomlevat utan att ge upp inför. De kristna i Pergamon lät sig inte skrämmas till att förneka Kristi namn därför att en av vittnena, den frimodige beklännaren och Herrens trogne tjänare Antipas fick lida martyrdöden för sin tro. "Och i ingen annan finnes frälsning; ej heller finnes under himmelen något annat namn, bland människor givet, genom vilket vi kunna bli frälsta." Apg 4:12

Antipas, mitt trogna vittne: *Gr martyr* = vittne. Han blev känd genom sitt martyrskap för Kristus. Det finns en bok som kallas *Antipas gärningar*, som berättar att han var Pergamonförsamlingens herde och att han fick lida martyrdöden genom att bli inneslängd i en tjur gjord av koppar som man sedan eldade under. Genom att Antipas var ståndaktig i lidandet får han samma titel som Jesus själv hade, *det trovärdiga vittnet*.

Vittne heter *martyr* på grekiska och betydde ursprungligen *ett sanningsvittne*. Eftersom de kristna vittnena ofta blev dödade, kom det grekiska ordet att betyda *en som blev dödad för sin tro*, och så formades ordet martyr.

BILEAMS LÄRA

2:14 *Men något har jag emot dig: att du hos dig har några som håller sig till Bileams lära, han som lärde Balak att gillra en fälla för israeliterna, så att de åt offerkött och bedrev otukt.*

Men något har jag emot dig: På det stora hela var Pergamonförsamlingen en levande och prisvärd församling som levde under mycket svåra omständigheter och stark press från sataniska makter som härskade i staden genom satanstillbedjan av avgudadyrkarna. Men Herren hade dock något litet emot församlingen, vilket säger oss att det fanns ett visst avfall, men att det endast var några få som det gällde. Hos dem fördömdes fyra saker: De

- höll fast vid Bileams lära. • åt kött offerat till avgudar.
- bedrev otukt. • höll fast vid Nikolaiternas lära.

Några som håller sig till Bileams lära:¹

Balak, Moabs kung, var liksom moabiterna och ammoniterna, ättlingar till Lots döttrar, 1 Mos 19:37-38. Bileam var en edomit, en ättling till Jakobs bror Esau. Han hade flyttat till Eufratområdet och bodde i Aram i Assyrien varifrån han blev kallad till att förbanna Israel. 4 Mos 23:7

Att gillra en fälla för israeliterna: (1917: Lägga en stötesten till fall.) Uttrycket har samma innebörd som ordet förförelse, som innebär att man förleder andra till att falla för frestelser som leder till avfall. Förförelse klassas som en svår synd i Skriften.

Åt offerkött. Vid apostlamötet i Jerusalem, Apg 15:20, beslöts att de frälsta hedningarna inte behövde hålla den judiska lagen, men det var dock saker som de måste avhålla sig ifrån:

- Kött som orenats genom avgudadyrkan (offerkött). • Otukt.
- Köttet av förkvävda djur. • Blod.

¹Ämne 22: Bileams lära, kap 2F s93

Det var endast en liten del av offerköttet, ibland endast några hårstrån från djurets panna, som offrades på avgudaaltaret. Sedan prästen fått sin del, fick den som offrat tillbaka köttet vilket nu var "heligt" och de ställde ofta till med en fest i templet för sina vänner. Givetsvis offrade inte de kristna i hednatemplen, men de fick inbjudningar till dessa tempelfester. Frågan var om de skulle delta i dem, eller skulle de isolera sig från världen? Nikolaiternas lära gick på kompromissens väg och förklarade allt kött för rent och menade att de kristna inte skulle avskärma sig från världen utan delta i alla sociala sammanhang och där vittna om sin tro. De menade att det var ett sätt att vinna världen. Men Jesus varnar här för denna lära. Genom deltagande i tempelfesterna som var till den gudens ära, skulle deras vittnesbörds ljus snart slockna inför det omgivande hedniska mörkret och kristendomen skulle dö ut.²

Bedrev otukt: Med kristendomen kom förkunnelsen av renheten in i antikens värld där sexualmoralen var mycket låg. Förhållanden utanför äktenskapet var helt accepterade. Demosthenes uttryckte det med orden: *"Glädjeflickor har vi för nöjets skull, skökor för den dagliga samlevanden, hustrur har vi för att få legitima barn och för att någon skall sköta om vårt hushåll."*

De falska lärarna försökte göra kristendomen mera acceptabel på detta område och menade att de kristna måste underkasta sig de vedertagna normerna i världen för att överleva och vinna anhängare. Men hedendomens normlöshet var en ständigt fara för den första kristna församlingen.

NIKOLAITERNAS LÄRA

2:15 *Så har också du hos dig sådana som på samma sätt håller sig till nikolaiternas lära.*

På samma sätt syftar på Bileams lära, som hade likheter med nikolaiternas lära i att förleda svaga kristna till att leva ett omoraliskt liv.

Nikolaiternas lära var säkert till det yttre mycket andlig och positiv, livsbejakande och tilltalande. Läran handlade säkert mycket om betydelsen av intim kärlek och om tillfredsställelse av människans törst efter kärlek. Men man blandade ihop agape-kärleken med eros-kärleken vilket förledde en del till att bedriva otukt.³

2:16 *Vänd om! Annars kommer jag snart till dig och strider mot dig med min muns svärd.*

Vänd om! Omvändelsen eller bättringen är riktad till hela församlingen som hade ansvar för de få som avfallit och utgjorde en fara för hela församlingen.

Strider mot dig: Hela församlingen får lida om den inte tar itu med dem som lever i äktenskapsbrott och otukt. Dock kommer Herren inte att strida mot hela församlingen och mot dem som lever helgat utan mot dem som har avfallit och inte velat vända om trots uppmaningar därtill.

Med min muns svärd innebär en domsakt av Herrens ord som skiljer dem från församlingen vilka lever i uppenbar och oförbätterlig synd. 1Kor 5:4-13

2:17 *Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna! Åt den som segrar skall jag ge av det dolda mannat, och jag skall ge honom en vit sten, och på stenen skall det stå ett nytt namn, som ingen känner utom den som får det.*

Hör vad Anden säger. Den tredje uppmaningen att höra.

Det dolda mannat. *Gr krypto* = fördold, hemlighållen, hemlig. Manna var Israels barns huvudsakliga föda under ökenvandringen. Det kom som dagg från himlen och

²Nikolaiternas gärningar, Ruta 16 Kap 2B, s69

³Ämne 16: Agape, kap 2B, s72

smakade som bröd med honung. Det var tre saker som skulle läggas i arken i det allra heligaste:

- Stentavlorna med de tio budorden.
- Arons grönskande stav.
- En gyllene skål med manna.

Enligt en judisk legend gömde profeten Jeremia undan mannat vid det salomoniska templets förstöring och att det skulle återfinnas vid Messias ankomst. Vad det himmelska mannat, som här utlovas består av är en hemlighet, men man kan tänka sig att det är ett himmelskt födoämne av för oss okänd smak och effekt på vår varelse.

RUTA 22: DEN VITA STENEN

En vit sten: Den vita stenen var under antiken känd som segerstenen. Domaren hade både vita och svarta stenar. Om en svart sten var given till den anklagade, blev han dömd, men om han fick en vit sten blev han antingen frikänd eller benådad. En segrare i offentliga sportstävlingar under antiken fick också en vit sten på vilken hans namn var inristat, vilket betydde att han blev underhållen av staten för resten av sitt liv.

Den himmelske segervinnaren är både frikänd och benådad för Jesu skull och är försörd till evig tid i de himmelska salarna.

Det finns flera förklaringar till om hur den vita stenen användes i antiken:

- Vid idrottstävlingar, gladiatorspel och cirkusföreställningar delades ofta bröd ut gratis. Den romerska staten gav vita stenar till dem som var berättigade att ta del i både kosten och gratisunderhållningen.

De kristna har i frälsningen fått den "vita sten" som välkomnar dem till den himmelska bröllopssalen där de får äta av livets bröd och blir underhållna av en fullständig lycka till evig tid.

- En segrare i en offentlig sporttävling fick en vit sten på vilken hans namn blev inristat vilket innebar att han blev underhållen av staten för resten av livet.

Den som segrar i den andliga tävlingskampen får ett nytt namn och blir försörd till evig tid.

- Jurymedlemmarna i domstolen röstade genom att kasta vita eller svarta stenar i en urna. Den som fick övervägande vita stenar blev frikänd och benådad.

De kristna är både frikända och benådade i Kristus.

- Vita stenar användes vid räkneoperationer i Antiken.

Genom tron på Kristus har vi i Guds ögon blivit "vita stenar" som han kan räkna med.

- Under antiken var det mycket vanligt med amuletter som skulle ge skydd och framgång. Ibland var de gjorda av dyrbara metaller men bestod även ofta av vita eller sällsynta stenar. På amuletten var en mystisk skrift inristad som ansågs dubbelt verksam om ingen utom dess bärare visste vad som stod där.

Jesu namn och Kristi inneboende i oss genom den helige Ande är den "vita sten" som ger oss beskydd och framgång.

- Den vita stenen var symbolen för en lyckosam dag, en särskild segerdag. Historieskrivaren Plinius talar om en viss dag som "*utmärktes som den vitaste av alla vita stenar*".

Genom frälsningen har vi fått den helige Andes insegel som garanterar oss delaktighet i Kristi uppståndelse och härlighet på vår stora segerdag.

Ett nytt namn: I Bibeln finns det många exempel på hur namnet på en person ofta korresponderar med den personens karaktär och personlighet. I himlen kommer vi tydligen att få ett helt nytt namn, som skall tillfullo överensstämma med vår personlighet. Dock kommer endast mottagaren att förstå den verkliga innebörden av det namnet.

ÄMNE 22: **BILEAMS LÄRA**

Bileam, Beors son, bodde i Petor i Mesopotamien (5 Mos 23:4). Han var troligen en midjanit (= Abrahams ättlingar med Ketura, 1 Mos 25:1-4; 4 Mos 31:8) och hade kunskap om den ende sanne Guden, Israels Gud, *Jahvéh Elohim*. När Israels barn efter uttåget från Egypten nalkades kungariket Moab, blev dess kung Balak förskräckt och sände bud på Bileam från Assyrien, dit han hade flyttat, och bad honom att förbanna Israel. För detta skulle Bileam få stor belöning och heder. Men Bileam visste att han inte kunde profetera om han inte sade just det Herren ville ha sagt. Följden blev att han välsignade Israel istället för att förbanna. Han sade bland annat att han såg ingen orättfärdighet i Jakob, inte heller fanns det något perverst i Israel. Herren Gud är med dem och jubelrop som till en konung kan höras ibland dem. Han profeterade även om Kristi kommande som en stjärna ur Jakob. 4 Mos 24:17

Men Bileam var angelägen att få sin belöning, och när han inte kunde förbanna Israel, lärde han Balak, Moabs konung, hur de skulle gå tillväga för att Herren själv skulle förbanna och straffa Israel, nämligen genom att förleda dem till att begå otuktssynder och offra till andra gudar. Balak blev instruerad att sända sina skönaste kvinnor till Israels läger, vars män började bedriva otukt med dem och sedan följde med dem till Moab där de även offrade till Moabs gudar och böjde sig för dem, 4 Mos 23:21. I Baals-templen i Moab deltog de i sexorgier med tempeltärnor som var prostituerade för Baal och invigda till deras gudar och utförde sexriter för att genom dem locka fler anhängare till deras religion.

BILEAMS TRE STORA SYNDER:

- **Bileams väg – avfallets väg** (2 Pet 2:15) bestod i att han, trots att han visste Guds vilja med Israel, hade begärelse till den utlovade belöningen och ville vinna den genom orättfärdighet.

- **Bileams villfarelse:** (Jud 11). Han mottog belöningen för orättfärdighet mot att ge hemligheten till Balak om hur Gud skulle förbanna Israel.

- **Bileams lära** (Upp 2:14). Läran var att besegra sina fiender genom otillåtna medel genom att lägga ut en snara och inlåta dem i frestelse till avfall. Detta var just vad som skedde i Israel vid uttåget från Egypten. På en enda dag föll 23 000 av deras unga män som följt efter Baal-Peor.

Bileams lära är mycket förrädisk eftersom den å ena sidan är mycket andlig och korrekt, men ändå samtidigt är förledande till omoral. Hur kom Bileams lära in i församlingen i Pergamon? Troligen med samma motiv som Baal-Peors präster hade, nämligen att locka anhängare till sig med en lära som behagade köttet. Genom betoningen av kristendomen som kärlekens religion och genom kompromisser med världens sexvanor skulle man vinna fler anhängare. Kompromisstänkandet dyker upp nu och då även i vår tid. Och när en villfarelse tar form av en lära, som man försöker försvara med bibelord, blir den dubbelt farlig och svårare att bekämpa.

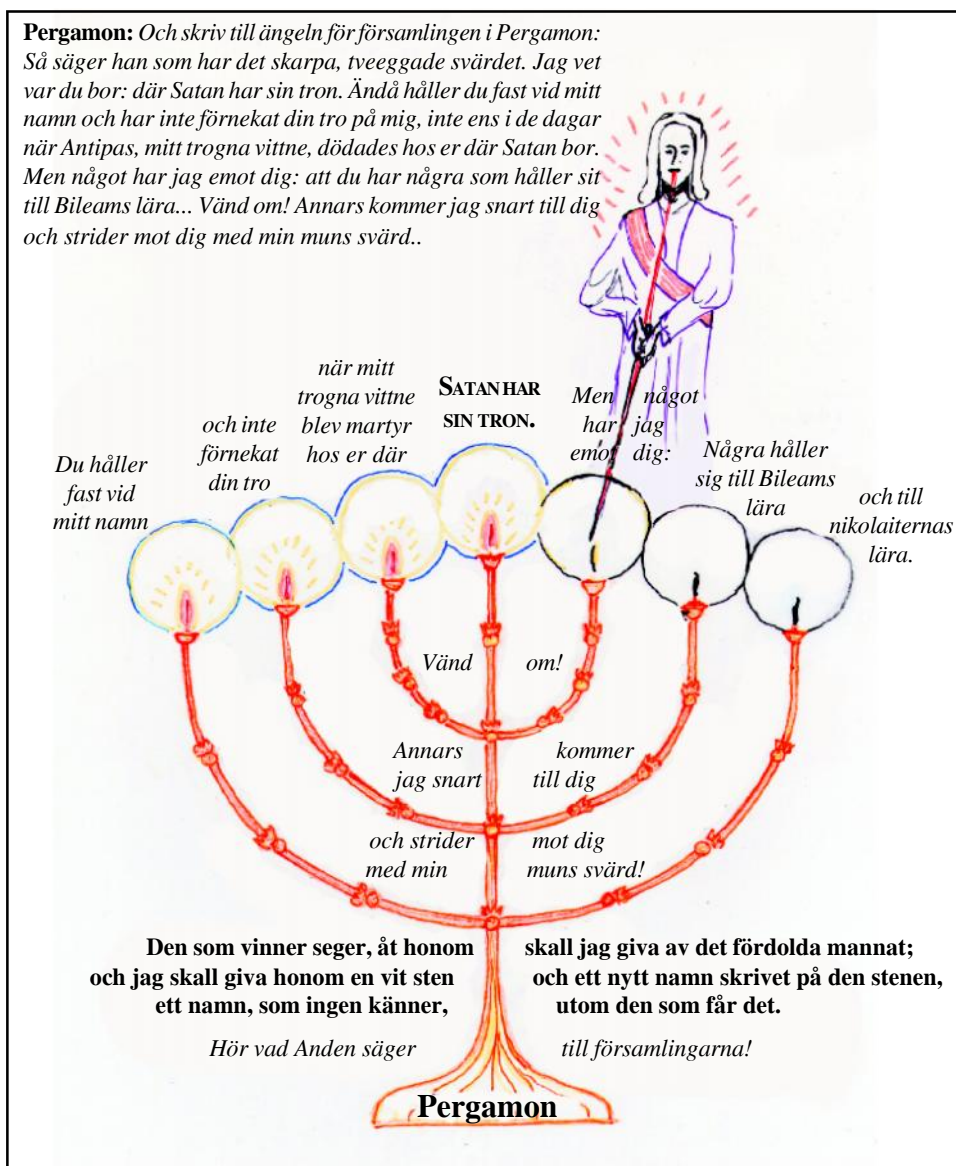
RUTA 23: **SAMMANFATTNING AV BUDSKAPET TILL PERGAMON:**

Fyra erkännanden: 1. Hållit fast vid mitt namn 2. Inte förnekat din tro på mig 3. Mitt trogna vittne blev en martyr 4. Du bor där Satan har sin tron (och ger inte upp)

Tre prickningar: Det finns de som: 5. Har Bileams och Nikolaiternas lära
6. Äter kött, offrat till avgudar 7. Bedriver otukt

På vad sätt var budskapet till Pergamon relevant till deras situation:

- Svärdet var Roms symbol för rättvisa. Herrens svärd var skarpt och tveeggat.
- **Det är Herren som är den högste domaren.** • Uttrycket Satans tron var väl förankrat i Pergamon. • Den vita stenens budskap var begripligt för alla.

(3) Pergamon – den övertoleranta församlingen